

แนวโน้มในการพัฒนาสื่อสำหรับการศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

นางสาวนันทิพย์ สุนทรนนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-579-968-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018229 I1528833X

TRENDS OF MEDIA DEVELOPMENT FOR DISTANCE EDUCATION
OF NON-FORMAL EDUCATION DEPARTMENT

Miss Namtip Suntornanta

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Education
Department of Audio-Visual Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-968-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์   แนวโน้มในการพัฒนาสื่อสำหรับการศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
 โดย   นางสาวน้ำทิพย์ สุนทรนันท์
 ภาควิชา   โสตทัศนศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตานันท์ มลิทอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

ดร. วราภรณ์
 .....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร. เฉลิม
 .....ประธานกรรมการ
 (อาจารย์ ดร. เฉลิม เลิศ เลิศชลโฬาร)

ดร. อรจรรย์
 .....อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

ดร. กิตานันท์
 .....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตานันท์ มลิทอง)

ดร. สุกฤ
 .....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกฤ รอดโพธิ์ทอง)

ดร. วันเพ็ญ
 .....กรรมการ
 (อาจารย์ วันเพ็ญ จันทรวีเชียร)

น้ำทิพย์ สุนทรนันท์ : แนวโน้มในการพัฒนาสื่อสำหรับการศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (TRENDS OF MEDIA DEVELOPMENT FOR DISTANCE EDUCATION OF NON-FORMAL EDUCATION DEPARTMENT) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. อรุณีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, ผศ.ดร. กิตานันท์ มลิทอง, 204 หน้า. ISBN 974-579-968-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มในการพัฒนาสื่อสำหรับการศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในอีก 10 ปี ในด้านนโยบายการใช้สื่อการศึกษาทางไกล การบริหารและการจัดการสื่อการศึกษาทางไกล ขอบประมาณการสำหรับสื่อการศึกษาทางไกล ประเภทของสื่อการศึกษาทางไกล และบุคลากรด้านสื่อการศึกษาทางไกล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสำหรับการศึกษาทางไกล จำนวน 36 คน ดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น จำนวน 3 รอบ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

จากแนวโน้มทั้งหมด 110 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นสมควรให้ใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ 84 ข้อ แบ่งเป็น

ด้านนโยบายการใช้สื่อการศึกษาทางไกล	27 ข้อ
ด้านการบริหารและการจัดการสื่อการศึกษาทางไกล	18 ข้อ
ด้านงบประมาณ	7 ข้อ
ด้านประเภทของสื่อการศึกษาทางไกล	27 ข้อ
ด้านบุคลากรสื่อการศึกษาทางไกล	5 ข้อ

ภาควิชา ..... วัสดุทัศนศึกษา .....
สาขาวิชา ..... วัสดุทัศนศึกษา .....
ปีการศึกษา ..... 2534 .....

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

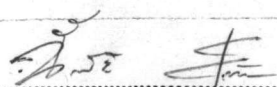
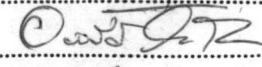
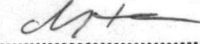
NAMTIP SUNTORNANTA : TREAND OF MEDIA DEVELOPMENT FOR DISTANCE
EDUCATION OF NON-FORMAL EDUCATION DEPARTMENT. THESIS ADVISORS, :
ASST.PROF.DR.ONJAREE NATAKUATOONG, ASST.PROF.DR.KINDANAND MALITHONG,
204 PP. ISBN 974-579-968-8

The purpose of this study was to determine the opinions of specialists concerning trends of media development for distance education of Non-Formal Education Department in the next 10 years. The trends were categorized as : policy of distance education; media utilization ; administration and management of distance education media; distance education media budget; types of distance education media, and personnel in the area of distance education media. The sample consisted of 36 persons specialized in distance education media. The Delphi Technique was used to generate group consensus by using questionnaires.

From 110 statments, the specialists considered 84 statements as paractical trends. They were:

1. 27 items for policy of distance education media utilization.
2. 18 items for administration and management of distance education media.
3. 7 items for distance eduction media budget.
4. 27 items for types of distance education media.
5. 5 items for personnel in the area of distance education media.

ภาควิชา ..... โสตทัศนศึกษา
สาขาวิชา ..... โสตทัศนศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ถ้าเพียงแต่อาศัยความรู้ของผู้วิจัยเพียงลำพัง คงไม่สามารถทำให้สำเร็จลงได้ด้วยดีจนถึงบัดนี้ แต่เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณา ความช่วยเหลือ และการเสียสละอย่างยิ่งของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อผู้วิจัย และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ฆ ตะกั่วทุ่ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตานันท์ มลิทอง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.เชาวเลิศ เลิศชลพัฬาร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง และอาจารย์วันเพ็ญ จันทรวิเชียร หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านเหล่านี้เป็นทั้งผู้ให้แนวคิด แนวทางปฏิบัติ และคำแนะนำต่าง ๆ รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่บกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความแนะนำแนวทางในการวิจัยและให้ข้อมูลในการวิจัย โดยเฉพาะคุณชรรค์ชัย คงเสน่ห์ และคุณจารุพร พุทธิวิริยากร ที่ให้ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา และคุณรุ่งรัตน์ นภาคนภาพร ที่ช่วยมณการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่นั้นเป็นอนอย่างดี

ขอขอบคุณ ผู้เขียนหรือเจ้าของเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณอาทิตย์ จูงาม ซึ่งเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ ให้ความช่วยเหลือ และกำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา และที่จะขอขอบพระคุณไว้ในท้ายสุดนี้คือ บิดามารดาของผู้วิจัย ผู้เป็นผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้วิจัย จนมีอาจจะกล่าวไว้ในที่นี้ได้

ขอให้สิ่งที่ดี จงบังเกิดแก่ผู้ที่กล่าวนามมาทั้งหมด และผู้คนที่ว่าไม่หาความรู้ทุกท่าน ผู้ซึ่งจะทำการศึกษาทางไกลแพร่หลายยิ่งขึ้นไป

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การศึกษานอกโรงเรียน	
ความหมายของการศึกษานอกโรงเรียน.....	9
วัตถุประสงค์ และนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) กรมการศึกษานอกโรงเรียน.....	13
หลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียน.....	16
การบริหารองค์กรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน.....	19
การจัดสรรงบประมาณและการบริหารงบประมาณ.....	21

การศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ความหมายของการศึกษาทางไกล.....	23
หลักการ แนวคิด และปรัชญาการศึกษาทางไกล.....	27
ลักษณะ และองค์ประกอบของการจัดการศึกษาทางไกล.....	29
รูปแบบของการศึกษาทางไกล.....	33
หลักสูตรการศึกษาสายสามัญ พุทธศักราช 2530 วิธีเรียนทางไกล.....	36
หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานในกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางไกล.....	40
การประเมินผลการศึกษาทางไกล.....	42

สื่อสำหรับการศึกษาทางไกล

สื่อการศึกษาที่ใช้ในการเรียนการศึกษาทางไกล.....	44
สื่อการศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน.....	53
แบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการศึกษาทางไกล.....	57
การเลือกใช้สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาทางไกล.....	63
ผลงานการวิจัย และผลการสำรวจการใช้สื่อการสอนทางไกลในการจัด การศึกษาทางไกลทั้งในประเทศและของประเทศต่าง ๆ.....	66

เทคนิคการวิจัยอนาคต

ความหมายของ เดลฟาย เทคนิค.....	81
วิวัฒนาการของ เดลฟาย เทคนิค.....	84
ประเภทของการวิจัยที่ใช้ เดลฟาย เทคนิค.....	86
ลักษณะทั่วไปของ เดลฟาย เทคนิค.....	88
ขั้นตอนของการทำวิจัยโดยใช้ เดลฟาย เทคนิค.....	89
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือได้ของ เดลฟาย เทคนิค.....	94
ลักษณะเด่น ลักษณะด้อย ของ เดลฟาย เทคนิค.....	95
การนำ เดลฟาย เทคนิคมาใช้.....	97
งานวิจัยที่ใช้ เดลฟาย เทคนิค.....	98

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	101
กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ วิธีดำเนินการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	124
สรุปผลการวิจัย.....	125
อภิปรายผล.....	133
ข้อเสนอแนะ.....	140
รายการอ้างอิง.....	143
ภาคผนวก.....	156
ประวัติผู้เขียน.....	204

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนผู้เชี่ยวชาญและค่าความคลาดเคลื่อนของการวิจัยโดยใช้เดลฟายเทคนิค.....	92
2. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ และจำนวนที่ได้รับคืนในแต่ละรอบ.....	107
3. แนวโน้มด้านนโยบายในการใช้สื่อการศึกษาทางไกล.....	110
4. แนวโน้มด้านการบริหารและการจัดการสื่อการศึกษาทางไกล.....	114
5. แนวโน้มด้านงบประมาณของสื่อการศึกษาทางไกล.....	117
6. แนวโน้มประ เภทของสื่อการศึกษาทางไกล.....	119
7. แนวโน้มด้านบุคลากรของสื่อการศึกษาทางไกล.....	123

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. การแบ่งส่วนราชการของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.....	20
2. ขั้นตอนการเรียนแบบทางไกล.....	39
3. สื่อการศึกษาทางไกลในระยะแรก (พ.ศ. 2520-2524).....	59
4. สื่อการศึกษาทางไกลในระยะที่ 2 (พ.ศ. 2525-2529).....	60
5. สื่อการศึกษาทางไกลในยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา).....	61
6. การใช้สื่อทางไกลปัจจุบัน.....	62